

Jaarlijks organiseert de Associatie K.U.Leuven een themadag, voor alle personeelsleden van de dertien partnerinstellingen. Dit jaar is die op 25 november gewijd aan internationalisering. De bedoeling is de vele aspecten van de internationalisering beter in kaart te brengen, maar ook om via de voorstelling van 36 projecten uit de Associatie-instellingen te illustreren wat er concreet mogelijk is.

“Internationalisering doordeseemt ons hele profiel”

LUDO MEYVIS

afleggen.”

Toen rector Waer vorig jaar zijn beleid voorstelde, viel op dat er een expliciet bevoegdheidsdomein ontwikkeld was voor internationalisering, met een afzonderlijke vicerector, professor Bart De Moor. Uiteraard is hij van nabij betrokken bij deze Dag van de Internationalisering, en met reden. “In een geglobaliseerde wereld is kerktorenmentaliteit een kwalijk probleem. Zowel in ons middelbaar als in ons hoger onderwijs is die er wel degelijk, nog altijd. Ik hamer er voortdurend op dat we daardoor veel kansen laten liggen. Internationale contacten, als student en als docent, zijn qua persoonsontwikkeling verrijkend, ze zijn valoriseerbaar in een beroepscontext, ze katalyseren creativiteit, en ze zijn een basiscomponent voor de ontwikkeling van netwerken. Dat creëert voor de hand liggende opportuniteiten, maar misschien hebben we de afgelopen jaren wat te weinig op de politieke beleidsmakers gewogen om dat besef echt te doen doordringen. Daar is dus nog ruimte voor verbetering.”

“Er is natuurlijk al behoorlijk wat internationale ervaring bij onze studenten en onze onderzoekers – onderzoek is bijna per definitie internationaal, en het Erasmusprogramma bestaat al ongeveer twintig jaar. Bovendien trekt de K.U.Leuven in toenemende mate buitenlandse professoren aan en engageren we ons sterk in diverse internationale programma's. Toch heb ik het gevoel dat we in Vlaanderen nog onvoldoende doordrongen zijn van het belang en de reikwijdte van de globalisering. Die is er, en als we dat niet beseffen, komen we in de problemen. Dat betekent dat onze internationale dimensie nog een belangrijk groeipad moet

Prioriteiten

“Ik maak tegen Kerstmis een tweede versie van een strategisch beleidsplan, op basis van gesprekken in de Academische Raad, het Gebu en de Raad van Beheer, en van massale feedback die ik op de eerste versie gekregen heb. Via een tiental implementatieplannen zullen die concrete vorm krijgen. Op relatief korte termijn, d.w.z. voor dit academiejaar, hebben we vier van die beleidsinitiatieven prioriteit gegeven.”

“Ten eerste willen we de inkomende mobiliteit naar Leuven optimaliseren. Dat betekent dat de kwaliteit van ons internationale aanbod verbeterd wordt, en dat ook zaken als onthaalvriendelijkheid, materiële opvang enzovoort bijzondere aandacht krijgen.”

“Ten tweede willen we werken aan wat ik ‘gestructureerde mobiliteit’ noem. Tot nu toe waren internationale contacten vooral een zaak van het individu. Dat zal uiteraard zo blijven, maar daarnaast moet ook ruimte komen voor een wat meer georkestreerde en georganiseerde aanpak. Die kan diverse vormen aannemen. Ik denk bijvoorbeeld aan de uitwisseling van groepen studenten of onderzoekers, met een beperkt aantal buitenlandse instellingen, met de best mogelijke kwaliteit. Waarom zouden we er bijvoorbeeld niet toe kunnen komen om een deel van jaar X van programma Y in universiteit Z te organiseren, terwijl zij hetzelfde in Leuven doen? Dat gaat natuurlijk heel wat verder dan een individuele Erasmusbeurs. Het zou trouwens geen kwaad kunnen om het Erasmusprogramma eens grondig te reviseren. De beurzen zijn, door het grote aantal belangstellenden en het gelijkblijvende budget, zéér klein geworden.”

“Een derde prioriteit is de uit-

Bart De Moor: “We willen werken aan een ‘gestructureerde mobiliteit’ – bijvoorbeeld: de uitwisseling van groepen studenten of onderzoekers met een beperkt aantal instellingen.” Foto: Erasmus-studenten met hun buddies. (© Rob Stevens)

bouw van de ontwikkelings samenwerking. Op dat vlak doen we het in Vlaanderen tamelijk goed, ook financieel – al is er altijd ruimte voor meer. Hier liggen trouwens veel mogelijkheden voor alle partners van de Associatie, en ook voor de professionele bachelors. De continuïteit van de expertise binnen de Associatie is een sterk punt: de expertise van een arts sluit goed aan bij die van een verpleger, en die sluit dan weer goed aan bij het werk van een vroedvrouw. Dat geldt evengoed voor technologische opleidingen, economische enzovoort.”

“En de vierde beleidsprioriteit is de professionalisering van het International Office, wat betekent dat we zullen nagaan hoe de klantvriendelijkheid, de administratieve slagkracht en de beleids-

voorbereiding geoptimaliseerd kunnen worden. In dat verband denk ik aan de oprichting van een beleidsadviesraad, specifiek voor internationalisering.”

Cultuur van internationalisering

“Internationalisering is natuurlijk niet alleen een kwestie van mobiliteit. Ik pleit voor een cultuur van internationalisering. Dat komt erop neer dat je een internationale invalshoek hanteert in alles wat tot de werksfeer van het hoger onderwijs hoort. Waarom zou een prof geneeskunde niet wat meer voorbeelden of toepassingen uit de internationale actualiteit halen? En hetzelfde geldt natuurlijk voor al onze opleidingen. We blijven nog te vaak steken bij de loutere techniciteit van onze cursus-

sen, maar hebben bijvoorbeeld te weinig aandacht voor multiculturaliteit – die in al onze levens- en werkdomeinen aan bod komt.”

“Een cultuur van internationalisering zou er ook toe moeten leiden dat het internationale deel van ons personeel niet beperkt blijft tot het academisch niveau. Ik ben er zeker van dat bijvoorbeeld een internationale ATP-geleding, hetzij buitenlands personeel, hetzij eigen personeel met buitenlandse ervaring, onze werking in zeer goede zin zou kunnen beïnvloeden.”

“Het beleidsdomein van de internationalisering doordeseemt ons hele profiel. Dat is een van de kerngedachten die tijdens de Dag van de Internationalisering zeker ruim aan bod zal komen.”

www.associatie.kuleuven.be/dagvandeinternationalisering

Stage in een exportgericht bedrijf

Op de Dag van de Internationalisering wordt niet alleen gepraat, maar ook getoond. Zo komen er 36 projecten aan bod die illustreren wat internationalisering concreet kan inhouden. We spraken met Jeroen Daem van de Hogeschool Universiteit Brussel, stuwende kracht achter het IBeO-project.

“IBeO staat voor *Internationaal Bedrijfseconomisch Onderzoek*. Het bestaat al zestien jaar. Jaarlijks nemen er zowat veertig studenten aan deel. Het komt erop neer dat een student stage loopt in een exportgericht bedrijf en in die context een onderzoeksopdracht uitvoert. Eerst wordt hier onderzoek verricht naar het product of de dienst die geëxporteerd wordt of zal worden, en in een latere fase wordt, meestal tijdens een verblijf in het buitenland, bekeken of er geen ruimte

is voor optimalisering.” “IBeO wordt gerund door de studenten: zij zorgen zelf voor inkomsten, netwerking, relaties met bedrijven enzovoort. Het is dus wel héél wat meer dan een braaf papertje schrijven: er moet écht ondernomen worden. Het bedrijf in kwestie betaalt immers het verblijf in het buitenland, en het wil dan ook zinvolle resultaten terug. Meestal wordt gewerkt met KMO's, die vaak niet over de expertise of mankracht beschikken om grondige buitenlandse

marktstudies te doen. Via samenwerking met IBeO kunnen ze dat wél.”

“Een IBeO-project kan een tamelijk originele invulling krijgen. Zo wilde een grote Nederlandse boerderij uitzoeken of het zin had om varkens naar Oekraïne te exporteren. Een van onze studenten kwam tot de conclusie dat dit inderdaad zo was, en de betrokken boerderij exporteert nu varkens naar ginder...”

IBeO-studenten bouwen natuurlijk een benijdenswaardige

ervaring op, waar ze niet zelden op kunnen terugvallen in hun latere job. Nogal wat studenten zien hun project trouwens uitgroeien tot een heuse job. Dat was onder meer het geval voor Barend Van Mullem. Hij trok voor zijn project naar *Vincent Sheppard*, een Brits bedrijf in luxemeubelen, met vestiging in ons land. Er bleken problemen te zijn op de Japanse markt. “Ik ben dan een maand naar Tokyo en Osaka gegaan, om ter plaatse uit te zoeken waar de distributie foutliep.

Ik heb een voorstel geformuleerd om de zaak te verbeteren, en dat heeft me een job als exportmanager opgeleverd. Ik heb vijf jaar bij Vincent Sheppard gewerkt, tot mijn volle tevredenheid. Voor mij is het evident dat er een rechtlijnig verband bestaat tussen mijn IBeO-project en mijn job. Het is een win-winsituatie. Als je als pas-afgestudeerde op je CV kunt zetten dat je al een heus project in het buitenland op je actief hebt, wekt dat meer indruk dan ‘Ervaring: nihil’...” (Im)

Hij ging als vrijwilliger mee naar Syrië om er te koken voor het team archeologen van professor Joachim Bretschneider. Binnenkort zit Wim Verhulst op een congres in Londen voor een lezing over trompetschelpen uit Tell Tweini. Of hoe een musicoloog heel even archeoloog wordt.

Van kok tot wetenschapper

LIEN LAMMAR

“Het verhaal is stilaan een eigen leven gaan leiden”, lacht Wim Verhulst over ‘zijn’ trompetschelpen. Hoe komt een man die als vrijwilliger meegaat als kok terecht op een congres van archeomusicologie? Het zit logischer in elkaar dan het klinkt. De kok van dienst, Wim Verhulst, is afgestudeerd als musicoloog aan de K.U.Leuven en werkt in het MIM, het muziekinstrumentenmuseum in Brussel. Puur toeval leidde hem naar de wondere wereld van de archeologie.

“Tien jaar geleden heb ik Joachim Bretschneider leren kennen. Elk jaar trekt een team archeologen onder zijn leiding naar Tell Tweini, een archeologische site in Syrië, om er zeven weken lang opgravingen te doen. Mijn toenmalige vriendin maakte deel uit van het team en ik ging haar in Syrië bezoeken. Af en toe staak ik daar ook een handje toe. In 2004 vroeg Joachim of ik niet mee wilde als logistiek medewerker. Dat deed ik, maar in Syrië aangekomen bleek dat er een student onverwacht naar huis vertrokken was en heb ik zijn plaats ingenomen. Zes weken lang was ik archeoloog. Het jaar nadien ben ik opnieuw gegaan, maar niet meer om op het veld te staan. Dat was niets voor

mij. Sindsdien ga ik telkens een maand lang mee als kok.”

Decibeltest

Vierduizend jaar oude vazen, bronzen bijlen, tempels, verdedigingsmuren en skeletten: het team van Joachim Bretschneider graaft elk jaar archeologische schatten op. Ook enkele grote, mooi bewaarde schelpen werden de voorbije jaren vanonder het zand gehaald. Niet zomaar schelpen, zag Wim met zijn musicoloog-oog: hij opperde dat het wel eens om trompetschelpen zou kunnen gaan.

“We hebben zelf de test gedaan. Vanop het dak van het huis waar we verbleven, heb ik geblazen met zo’n trompetschelp. Op elke uithoek van de tell, Arabisch voor ‘heuvel’, was het geluid goed hoorbaar. Greta, één van de archeologen, wandelde een eindje weg van de tell. Telkens als ze het geluid van de schelp hoorde, stuurde ze me een sms en ging ze nog wat verder achteruit. Tot op één kilometer – toen kon ze niet verder door een autosnelweg – bleef ze het signaal heel goed horen.”

De belangstelling voor de trompetschelpen groeide en Joachim vroeg Wim of hij er een artikel rond wilde schrijven. Hij begon te lezen en te zoeken: “Ik ben dan

wel geen archeoloog, maar als musicoloog kan ik een andere, misschien wel nieuwe kijk op de schelpen geven.” Zo kwam het dat op 30 oktober van dit jaar Wim, geluidsdeskundige Guy Putzeys én een trompetschelp in de koude op de Limburgse heide stonden. “We hebben met één van de trompetschelpen een decibeltest uitgevoerd. Op een meter afstand gaf de schelp het ongelooflijke decibelniveau van 107. Dat is genoeg om iemands oren pijn mee te doen. Guy wandelde met zijn meetinstrumenten verder en verder, terwijl ik bleef blazen. Tot op ongeveer 1,6 kilometer was het geluid van de schelp te horen.”

Een unieke vaststelling, zegt Wim. “Het gebruik van trompetschelpen is bekend, maar het is niet zo dat er al massa’s schelpen gevonden zijn. Ik denk zelfs dat we de eersten zijn die deze test hebben gedaan.”

Schelpen en ratels

“De experimenten die we nu gedaan hebben, bewijzen dat het mogelijk is om de schelphoorn als signaalinstrument te gebruiken. Het geluid van één schelp zou de inwoners van Tell Tweini hebben kunnen waarschuwen voor gevaar of bezoek aan de stad. Met twee of drie schelpen bij elkaar heb je zelfs een nog groter bereik. Naast com-

Wim Verhulst met trompetschelp.

(© Rob Stevens)

municatiemiddel zou de schelp ook een godsdienstige betekenis gehad kunnen hebben. Eén van de schelphoorns die we in Syrië gevonden hebben, lag in een zijgebouw van de tempel. Dat kan erop wijzen dat ze ook tijdens religieuze rituelen gebruikt werden. Op een andere site werd er trouwens een afbeelding gevonden van een priester staand voor een altaar met een trompetschelp in de hand.”

Een spectrumanalyse van de toon van de trompetschelp is nog op komst. Intussen dui- ken Wim en zijn vriendin Elynn

Gorris, assyriologe en eveneens K.U.Leuven-alumnus, in hun pen. “Ik schrijf een artikel over de trompetschelpen, Elynn over de ratels die ook in Tell Tweini gevonden zijn.”

In december presenteren Wim en Elynn hun vaststellingen op Icone 2010, een congres voor Near and Middle Eastern Archaeomusicology in Londen. En volgende zomer? Dan gaat Wim gewoon opnieuw mee naar Syrië. “Voor alle duidelijkheid: niet als archeoloog. Laat mij maar achter de kookpotten staan. (lacht)”

De boer op in Peru

Duurzame landbouwontwikkeling in Peru, dat is het hoofddoel van de tienjarige samenwerking tussen de landbouwuniversiteit van Lima en de Vlaamse universiteiten, onder coördinatie van de K.U.Leuven. Een groots project met veel plannen en potentieel. “Over tien jaar willen we heel wat veranderd zien.”

LIEN LAMMAR

Het project is een interuniversitaire samenwerking tussen UNALM (Universidad Nacional Agraria La Molina) en de Vlaamse universiteiten, onder coördinatie van de K.U.Leuven, gesponsord door de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR). Na een inloophase van twee jaar ging het in april 2010 van start. In oktober vond in Peru de officiële kick-off plaats.

“Al bijna twintig jaar hou ik me bezig met Zuid-Amerika”, vertelt professor Eddie Schrevens van het Departement Biosystemen, bezieler achter het project en coördinator voor de K.U.Leuven. “Het hoofddoel is de ontwikkeling en ondersteuning van onderzoek, onderwijs en dienstverlening in het domein van duurzaam beheer van agro-ecosystemen.”

Het programma bestaat uit zeven projecten, waarachter telkens een team van onderzoekers in Lima en Vlaanderen staat. De

voornaamste objectieven: toegestapt onderzoek uitvoeren, wetenschappelijke kennis demonstreren én delen en onderwijsvormen ontwikkelen die gebaseerd zijn op het onderzoek. “Is er in één van de projecten een probleem of zien we dat er bepaalde kennis ontbreekt, dan gaan we eerst kijken of we een Peruviaanse prof of doctoraatsstudent kunnen inschakelen of opleiden. Lukt dat niet, dan doen we een beroep op een Vlaamse expert of organiseren we *short courses* vanuit Leuven of een andere Vlaamse universiteit.”

Eén van de projecten draait rond de regionale ontwikkelingscentra die UNALM heeft. “In die proefboerderijen, verspreid over Peru, hebben we een enorm potentieel ter beschikking voor onderzoek, onderwijs en landbouwvoorlichting. Deze proefboerderijen zullen uitgebouwd worden tot regionale ontwikkelingscentra. Bedoeling is om in die centra een onderzoeksinfrastructuur uit te bouwen, de

huisvesting van studenten te verbeteren en auditoria te voorzien voor lessen en workshops. Dat is meteen ook één van de doeleinden van het onderwijsproject: Peruviaanse studenten de kans geven het terrein op te gaan en hun kennis aan de praktijk te toetsen.”

Ook de Peruviaanse boeren zelf worden erbij betrokken. “De verschillende experimenten lopen op velden bij de lokale boeren. Zo participeert de boer dagelijks in het onderzoek en kan hij met eigen ogen vaststellen hoe het ene systeem beter of slechter werkt dan het andere, wat de transfer van technologie vergemakkelijkt.”

Ontwikkelingsrelevantie

Tien jaar de tijd en zeven miljoen euro ter beschikking: het kan niet anders of dit project zal zijn vruchten afwerpen. “Natuurlijk willen we impact genereren, en niet alleen op de landbouw zelf”, zegt Schrevens. “Ook institutioneel investeren we in UNALM. Zo

Aardappelplanting in Cruz Pampa, in de Centrale Hooglanden van Peru

gaan we onder meer de administratie verbeteren, het klassieke bibliotheeksysteem digitaliseren, het ICT-netwerk optimaliseren en een ICT-raad en een Onderwijsraad uitbouwen. We werken ook aan een Language Center dat de kennis van het Engels van studenten en professoren moet bevorderen.”

Het project is een uitdaging voor de Vlaamse universiteiten en een grote kans voor Peru, waar één op vier inwoners nog steeds in extreme armoede leeft en sommige gezinnen moeten rondkomen met één euro per dag. “Wij doen niet aan directe ontwikkelingssamen-

werking, maar onze projecten hebben wél ontwikkelingsrelevantie”, benadrukt Schrevens. “We ondersteunen de lokale universiteit, die op haar beurt de regionale ontwikkeling en de boeren tracht te stimuleren.”

Ook omgekeerd biedt de samenwerking met Peru kansen voor de Vlaamse universiteiten. “Peru is een enorm biodivers land. Tachtig procent van alle ecosystemen die in de wereld voorkomen, kan je in Peru vinden, van woestijngebied tot Amazonewoud. Deze samenwerking geeft ons de kans om onderzoek te verrichten in zeer diverse agro-ecosystemen.”